

**01. Οι μεταφράσεις του διαγγέλματος του Κρέοντα στην Αντιγόνη του Σοφοκλή:**  
**“Παναγιωτόπουλος-Μαρωνίτης”**  
(1η ομάδα)

1 & 1.1. Στη μετάφραση του Μαρωνίτη και του Παναγιωτόπουλου ο τόνος της εξουσίας του Κρέοντα, όταν απευθύνεται στον Χορό, είναι ισορροπημένος έως φιλικός. Οι δύο μεταφράσεις δεν έχουν ως προς αυτό μεγάλες διαφορές. Ίσως επειδή χρησιμοποιούν μια σύγχρονη γλώσσα χωρίς ποιητικές εκφράσεις. Δηλαδή, ο βασιλιάς αντιμετωπίζει τον Χορό ως δικούς του ανθρώπους, που συμφωνούν με τις σκέψεις και τις αποφάσεις του. Αυτό φαίνεται από την προσφώνηση “γέροντες” που μεταφράζουν την αρχαία λέξη του κειμένου “άνδρες”. Οι γέροντες αυτοί δεν είναι μόνο γέροι στην ηλικία όσο λογικοί και σώφρονες, επειδή διαθέτουν εμπειρίες εξαιτίας της προχωρημένης ηλικίας τους. Έτσι, ουσιαστικά με τη φιλοφρόνηση αυτή ο Κρέοντας προκαταλαμβάνει κάπως την άποψη των γερόντων συμβούλων του για το διάγγελμα που θα ακολουθήσει. Τους κολακεύει επίσης λέγοντας πως επειδή τους ξεχωρίζει έστειλε να τους φωνάξουν για να ακούσουν την εντολή του. Οι γέροντες αυτοί, που είναι “ένα” με το βασιλιά, οφείλουν έμμεσα να σεβαστούν και να υπακούσουν στο διάγγελμα που τους ανακοινώνει. Οι γέροντες αυτοί είναι οι εκλεκτοί του βασιλιά, έτσι λέει ο Κρέοντας, γι’ αυτό και στάλθηκε κήρυκας για να τους φωνάξει να ακούσουν το διάγγελμά του.

Άρα, βλέπουμε ότι διαφορές ως προς τον τόνο της εξουσίας ανάμεσα στις δύο μεταφράσεις ουσιαστικά δεν υπάρχει. Και στις δύο περιπτώσεις ο τόνος είναι ισορροπημένος, δεν είναι ούτε μειωμένος ούτε αυξημένος. Ο Κρέοντας παρουσιάζεται ως ένας βασιλιάς που μιλάει στους συμβούλους τους και δείχνει να τους εμπιστεύεται. Όμως στο αρχαίο κείμενο ο τόνος είναι ο ίδιος, αλλά πιο σοβαρός με τη χρήση της λέξης “άνδρες”. Επίσης με την αρχαία αυτή λέξη φαίνεται και η διαφορά ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες της αρχαίας εποχής. Ο Κρέοντας είναι σαν να λέει στον Χορό για μια υπόθεση που αφορά “άντρες”. Η ειρωνεία ότι σε

αυτή την ιστορία εμπλέκονται δύο γυναίκες που θα έρθουν σε σύγκρουση με την απόφαση που θα πάρει ο άντρας βασιλιάς και οι σύμβουλοί του γέροντες.

2. Πιο φυσικός φαίνεται ότι ο στη μετάφραση του Μαρωνίτη, επειδή οι φράσεις είναι πιο καθημερινές και λέγονται και σήμερα. Ένα παράδειγμα που δείχνει ότι ο λόγος του Παναγιωτόπουλου είναι κάπως πιο αφύσικος είναι οι στίχοι: “εσείς και τότε ακόμη μείνατε προσκολλημένοι με πεπιοθήσεις σταθερές στα δικά τους παιδιά”. Με αυτό υποτίθεται ο Κρέοντας δείχνει πως ο Χορός ήταν πάντα με το μέρος της εξουσίας, της οποίας κληρονόμος είναι ο ίδιος. Όμως ο Μαρωνίτης βάζει πιο φυσικές φράσεις στο ίδιο κομμάτι: “εσείς κρατήσατε απέναντι στους γιους του το φρόνημά σας σταθερό”. Αυτή η απόδοση είναι πιο σαφής και σύγχρονη.

3. Το πολιτικό λεξιλόγιο είναι πιο σωστό που ταιριάζει σε βασιλιά μια πόλης του Παναγιωτόπουλου, επειδή το ύφος είναι πιο σοβαρό. Όμως και οι δύο μεταφραστές παρουσιάζουν τον Κρέοντα ως άνθρωπο που φροντίζει για την πατρίδα του. Και οι δύο μεταφράζουν με τη λέξη “πατρίδα” τη λέξη του αρχαίου κειμένου “πάτρας”. Έτσι τονίζεται ο πατριωτικός λόγος του Κρέοντα και όχι ο εξουσιαστικός.

3.1. Το ίδιο συμβαίνει με το θρησκευτικό λεξιλόγιο. Ο Μαρωνίτης προτιμάει ασυνήθιστες κάπως εκφράσεις, για παράδειγμα μεταφράζει την ιδιότητα του Δία που “εφορά” τα πάντα, ενώ ο Παναγιωτόπουλος “που πάντα όλα τα βλέπει”. Όμως η μεταφορά για το πώς έσωσαν την πόλη οι θεοί είναι πιο έντονη στη μετάφραση του Μαρωνίτη: λέει χαρακτηριστικά ότι αφού οι θεοί τα θεμέλια της “συγκλόνισαν”, ενώ ο Παναγιωτόπουλος γράφει “συντάραξαν”. Και οι δύο μεταφράσεις δημιουργούν την εικόνα ενός οικοδομήματος μάλλον παρά ενός караβιού που είναι η μεταφορά για την πόλη.

4. Ο λόγος για τον Πολυνείκη είναι πιο πειστικός και δικαιολογημένος στη μετάφραση του Παναγιωτόπουλου. Όμως και η μετάφραση του Μαρωνίτη έχει αρετές, κυρίως επειδή δημιουργεί

χαρακτηριστικές εικόνες για το σώμα του Πολυνείκη. Λέει χαρακτηριστικά για τον ατιμασμένο θάνατό του ότι πρέπει η εγκατάλειψη του σώματός του να είναι τέτοια ώστε αυτό “να μη βλέπεται”. Ο λόγος και στις δύο μεταφράσεις για τον Πολυνείκη είναι προσβλητικός ενώ για τον Ετεοκλή τιμητικός. Και αποδίδουν και οι δύο μεταφράσεις με το ίδιο ύφος τη διαφορά αυτή.

5. Καλύτερη όμως εντύπωση στο θέατρο θα έκανε η μετάφραση του Μαρωνίτη, επειδή είναι πιο απλή και φυσική. Ο κόσμος θα την καταλάβαινε πιο εύκολα. Η μετάφραση αυτή είναι πιο στρωτή και θα ταίριαζε καλύτερα να την προφέρουν οι ηθοποιοί.